

вантажів на залізничному транспорті:

1. Визначити та систематизувати види спеціальних знань, які використовуються при розслідуванні розкрадань вантажів на залізничному транспорті.

2. Дослідити форми спеціальних знань, що використовуються при розслідуванні розкрадань вантажів на залізничному транспорті.

3. Розробити рекомендації щодо проведення слідчих дій за участю спеціалістів.

4. Окреслити основні напрямки вдосконалення законодавства, що регулює використання спеціальних знань в кримінальному судочинстві, теорії та практики використання спеціальних знань при розслідуванні розкрадань вантажів на залізничному транспорті.

Література

1. Криміналістика: підруч. / В. М. Глібко, А. Л. Дудніков, В. А. Журавель та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 684 с.

2. Запобігання, розкриття, викриття та розслідування крадіжок вантажів на залізничному транспорті України: методич. посіб. / укл. С. В. Продайко, О. О. Юхно. – Одеса: ОЮІ ХНУВС, 2007. – 174 с.

УДК 343.346(043.2)

Шванська А. О., студентка,

Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій,
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів

Науковий керівник: Головка О. М., викладач

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ

Транспортні засоби є невід'ємною складовою життя людини у сучасному світі. Кожного року їх кількість значно зростає. Поряд із цим зростає і кількість злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту, одним із яких є незаконне заволодіння транспортним засобом. Об'єктивна сторона злочину визначає його суспільну небезпечність, від правильності встановлення її ознак залежить кваліфікація злочину, а тому її наукове дослідження має важливе не тільки теоретичне, але й практичне значення.

У науковій літературі питання об'єктивної сторони незаконного заволодіння транспортними засобами досліджували такі вчені: В. В. Ємельяненко, С. О. Колб, В. А. Мисливий, В. Я. Тацій, С. С. Яценко та ін. Проте, на сьогодні деякі питання даної теми все ще залишаються неврегульованими.

Виходячи з кримінально-правової доктрини, об'єктивною стороною будь-якого злочину є його зовнішні ознаки. Так, відповідно до ч. 1 примітки до ст. 289 ККУ, під незаконним заволодінням транспортним засобом слід розуміти вчинене умисно з будь-якою метою протиправне вилучення будь-яким способом транспортного засобу у власника чи користувача всупереч їх волі. Отже, незаконне заволодіння транспортним засобом може вчинятися лише шляхом дій, тобто активної поведінки суб'єкта злочину.

У широкому розумінні термін «вилучення» розкривається як встановлення панування будь-яким способом над якимось об'єктом чи якоюсь людиною. У науковій юридичній літературі його визначають як протиправне захоплення майна, виведення його з володіння власника, вчинене проти або поза його волею [1, с. 150]. Можливе як фізичне, так і юридичне вилучення майна. Якщо говорити про протиправне заволодіння транспортним засобом, то в даному випадку йде мова виключно про його фізичне вилучення, тобто переміщення у просторі.

Вилучення транспортного засобу полягає у вчиненні сукупності двох дій: а) встановлення контролю над транспортним засобом; б) переміщення транспорту в просторі з місця первинного знаходження будь-яким способом [4, с. 568]. Встановлення контролю над транспортним засобом передбачає дії, спрямовані на встановлення фізичного панування над ним [2, с. 11]. Переміщення включає в себе дії, які спрямовані на переміщення у просторі транспортного засобу будь-яким способом.

Законодавець закріпив положення, відповідно до якого таке вилучення повинно відбуватися всупереч волі потерпілого. Проте, науковці справедливо зазначають, що незаконне заволодіння транспортним засобом може бути вчинено і коли воля потерпілого взагалі не виражається. Тому, доцільно було б внести зміни до п. 1 Примітки до ст. 289 ККУ, де зазначити, що цей злочин може вчинятися не лише всупереч, а й поза волею власника чи користувача транспортного засобу [1, с. 151].

Деякі науковці вважають, що якщо заволодіння транспортом вчинено без мети привласнення, то злочин є закінченим із моменту заволодіння транспортним засобом із початку його переміщення будь-яким способом [3, с. 65], а якщо з метою привласнення – з моменту настання суспільно небезпечних наслідків. Проте, законодавець чітко встановив, що незаконне заволодіння транспортним засобом може вчинятися з будь-якою метою, а тому мета не впливає на кваліфікацію даного злочину. Саме тому, на мою думку, незаконне заволодіння транспортним засобом є злочином з формальним складом, тобто вважається закінченим з моменту початку руху транспортного засобу.

У науковій літературі виділяють дві форми даного злочину: 1) незаконне заволодіння для тимчасового використання та 2) незаконне

заволодіння, пов'язане з обертанням транспортного засобу на користь винних або інших осіб [5, с. 599]. Для першої форми характерний угон транспортного засобу. Злочинці вилучають транспортний засіб не тому, що він має високу цінність, а тому що він може забезпечити їм швидке пересування. Для другої форми характерне вчинення злочину способом, притаманним для крадіжки, грабежу, розбою, вимагання, шахрайства. Проте, дана класифікація здійснюється за ознакою мети вчинення злочину, а як зазначалося раніше, мета для кваліфікації цього злочину значення не має. До того ж мета належить до суб'єктивної сторони. Саме тому поділ дій, які складають об'єктивну сторону даного злочину, за цією ознакою є недоцільним.

Підсумовуючи вищезазначене, необхідно сказати, що об'єктивна сторона незаконного заволодіння транспортним засобом може виявлятися виключно у вчиненні дій, тобто в активній поведінці злочинця. Вилучення транспортного засобу включає в себе дві дії: встановлення контролю над ним, а також його переміщення. Дане діяння є злочином з формальним складом і вважається закінченим з моменту руху транспортного засобу. При цьому доцільно зазначити, що цей злочин може вчинятися не лише всупереч, а й поза волею власника чи користувача транспортного засобу.

Література

1. Ємельяненко В. В. Проблеми визначення ознак об'єктивної сторони незаконного заволодіння транспортним засобом / В. В. Ємельяненко // Право і суспільство. – 2015. – № 6-2. – С. 149-155.
2. Колб С. О. Кримінально-правова характеристика незаконного заволодіння транспортними засобами в Україні / С. О. Колб // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 1., Т. 4. – С. 9-15.
3. Мисливий В. А. Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту / В. А. Мисливий. – Д.: Юридична академія МВС України, 2004. – 380 с.
4. Тацій В. Я. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / В. Я. Тацій. – Х.: Право, 2013. – Т. 2: Особлива частина. – 1040 с.
5. Яценко С. С. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С. С. Яценко. – К.: А. С. К., 2006. – 848 с.